

Vindmøller på Åkirkeby Elektricitetsværk 1917-27

Vindkraften har i flere perioder været brugt som supplerende energi i lokale elværker. I begyndelsen af 1900-tallet opførtes ca. 30 møller til elforsyning på initiativ af Dansk Vindelektricitets Selskab, der var etableret af Poul la Cour. Og under de to verdenskrige blev vindkraften igen taget i anvendelse.

Langt de fleste af de elproducerende møller var "klapsejlere" (se faktablad 1), ofte i la Cour's 4-vingede "idealudførelse". Men der var undtagelser. Åkirkeby Elektricitetsværk er en af dem.

5-vinget "Agricco"-mølle i drift på Åkirkeby Elektricitetsværk 1922-27. (Foto i Statens Redskabsprøvers 36. beretning - 1925 - side 52)

Ved udarbejdelsen af dette faktablad er der bl.a. modtaget god hjælp og oplysninger fra Hanne Jensen, Esbjerg Byhistoriske Arkiv, Ann Vibeke Knudsen, Bornholms Museum og Karl Nielsen, Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening.

45-fods (14,1 m) vindrosemotor på Åkirkeby Elektricitetsværk (foto i Esbjerg Byhistoriske Arkiv) Samme billede er vist på side 75 i Werner Hansens bog "Fra det gamle Aakirkeby"- udgivet i anledning af byens 650-års jubilæum i 1996.

Det kommunale elektricitetsværk i Åkirkeby blev etableret i 1909, og da man under krigen i 1914-18 havde vanskeligheder ved at få brændstof, købte man i 1917 en stor vindrosemotor af firmaet Jensen & Olsen, Esbjerg Jernstøberi & Maskinfabrik.

Valget af en mølletype, der var produceret siden ca.1880, og som aldrig i større omfang havde været benyttet til el-produktion, var temmelig utraditionelt, og en senere kilde (*G.L.Dam & H.K.Larsen: Aakirkeby 1346-1946 (1951) side 174*) angiver da også, at møllen "voldte mere ærgrelse end gavn".

Da vindmøllen havarede i en storm i efteråret 1921, besluttede man at montere en ny mølle på det 70 fod (22 m) høje tårn. Her valgte man til gengæld en helt moderne mølletype, nemlig en 5-vinget "Agricco" med aerodynamiske vinger. (se side 22-23 i "*Mindre danske vindmøller 1860-1980 - DVS 2001*"). Møllen havde 11 m diameter og en 26 kW dynamo, og blev taget i brug den 18. august 1922. Fra november 1922 til juni 1923 deltog møllen i en afprøvning, foretaget af Statens Redskabsprøver, og producerede på 240 dage ca. 11.000 kWh (Det svarer til en årsproduktion på 14-15000 kWh)

Heller ikke den nye mølle fik dog ret lang levetid. Efter et havari i 1927 blev den nedtaget, og den 19. maj vedtog byrådet at sælge den til ejeren af Gadeby Mølle for 4.000 kr.

DVS-faktablade er udarbejdet af Danmarks Vindkrafthistoriske Samling, og samler kendte oplysninger om enkelte vindmøller, møller i bestemte områder eller enkelte møllefabrikater. De er først og fremmest tænkt som arbejds-papirer for lokalarkiver, museer, foreninger og andre, der arbejder med at bevare vindmøllernes historie. Faktabladene findes på DVS' hjemmeside www.vindhistorie.dk og opdateres løbende. Korrektioner og supplerende oplysninger modtages derfor gerne.